

Master Muziek ArtEZ

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
25 en 26 November 2019*

Colofon

ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Onderlangs 9
6812 CE Arnhem

Opleiding: Master Muziek
Locaties en studierichtingen:
Zwolle: Klassieke Muziek / Jazz & Pop
Arnhem: Muziektheater
Arnhem: Jazz & Pop
Enschede: The Sound of Innovation
Variant: voltijd
Croho-Nummer: 44739

Visitatiecommissie

René Kloosterman, voorzitter
Caecilia Thunnissen, deskundige
Dimitris Andrikopoulos, deskundige
Dick Rijken, deskundige
Vera van der Burg, student-lid
Titia Busing, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Samenvatting.....	4
Inleiding.....	7
Beoogde leerresultaten	9
Programma.....	12
Personeel.....	18
Voorzieningen en begeleiding	20
Kwaliteitszorg	22
Toetsing	24
Gerealiseerde leerresultaten.....	27
Bijlagen	29
Bijlage 1. Visitatiecommissie	30
Bijlage 2. Programma visitatie	31
Bijlage 3. Bestudeerde documenten	32

Samenvatting

Op 25 en 26 november 2019 is de masteropleiding Muziek van de ArtEZ gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**, de opleiding voldoet aan alle standaarden.

Beoogde leerresultaten

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding hanteert het vastgestelde Landelijk Opleidingsprofiel Muziek (2017) als uitgangspunt voor de beoogde leerresultaten. Deze zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend geconcretiseerd. De commissie stelt, op basis van de competentiematrix, vast dat alle competenties in het programma afgedekt worden. Met de vernieuwing van het curriculum heeft de opleiding voor elke studierichting een eigen en helder profiel ontwikkeld, dat aansluit bij actuele ontwikkelingen in het werkveld. Het realiseren van een onderzoekende houding, interdisciplinaire samenwerking en verbondenheid met de context c.q. de maatschappij zijn daarin belangrijke gedeelde pijlers. De opleiding borgt de actualiteit en relevantie van de competenties en de drie studierichtingen mede doordat docenten en studenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk, gastdocenten ingezet worden en er werkveldbijeenkomsten georganiseerd worden.

Programma

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan de standaarden met betrekking tot het programma (standaard 2, 3, 4 en 5) **voldoet**. De opleiding kent voor alle studierichtingen dezelfde structuur. Daarbinnen is voldoende aandacht voor de voorbereiding van studenten op de beroepspraktijk en voor onderzoeksvaardigheden. De opleiding zet in op een sterke relatie tussen onderzoek en de eigen praktijk van studenten. Deze relatie is essentieel voor het kunnen opbouwen van een artistieke praktijk. De structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van het programma zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. De opleiding wordt gekenmerkt door een individuele benadering, waarbij studenten hun eigen pad kiezen en daarin begeleid en gestimuleerd worden door hun docenten. De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen.

Staf

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding wordt uitgevoerd door betrokken, competente docenten met veel kennis. Docenten staan veelal midden in de beroepspraktijk en zijn ook regelmatig de reden dat studenten bij de opleiding willen studeren. Ook de omvang van het docentencorps is toereikend voor de uitvoering van het programma. Docenten zijn volgens de studenten bovendien benaderbaar en toegankelijk.

Voorzieningen

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan de standaarden met betrekking tot voorzieningen en begeleiding (standaard 7 en 8) **voldoet**. De opleiding beschikt op de drie locaties over toereikende voorzieningen. De begeleiding van de studenten past bij het kleinschalige karakter van de opleiding en te de verwachten zelfstandigheid van masterstudenten. Ook zijn er, indien nodig, mogelijkheden voor extra ondersteuning. Er zijn voldoende mogelijkheden voor studenten om zich te laten informeren over het programma, de toetsing, de roostering en dergelijke.

Kwaliteitszorg

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. Het hogeschoolbeleid is leidend in de invulling van het kwaliteitszorg systeem. Dit systeem omvat verschillende formele en informele instrumenten waarmee het curriculum geëvalueerd wordt. Relevante stakeholders zoals studenten, docenten en werkveld zijn bovendien betrokken bij de kwaliteitszorg. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft voelen zich gehoord en hebben een belangrijke rol in het vormgeven van de opleiding en de studierichtingen.

Toetsing

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. Hogeschoolbeleid en de beoogde leerresultaten c.q. competenties zijn hierin leidend. De opleiding kent voldoende waarborgen voor een valide en betrouwbare toetsing en een zo groot mogelijke objectiviteit (intersubjectiviteit), passend bij de formatieve en summatieve toetsing in kunstonderwijs. Daartoe wordt bij de summatieve toetsing gebruikt gemaakt van het vier-ogen principe. De examencommissie heeft een actieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing. De examencommissie bezoekt onder andere steekproefsgewijs examens.

Gerealiseerde leerresultaten

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding kent een adequaat afstudeerproces. Alle summatieve toetsen in het tweede jaar worden daarin meegenomen. Dit omvat een eindproductie, een onderzoek en een portfolio. Op basis van de bestudeerde weergaven van het artistieke werk en de bestudeerde afstudeerwerken, concludeert de commissie dat het eindniveau van de opleiding voldoende is. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de afstudeerwerken c.q. theses een vrij klassiek karakter hebben en dat de feedback op de beoordelingsformulieren niet altijd past bij het gegeven cijfer. Tijdens de visitatie is opgemerkt dat er meer ruimte ontstaat voor andere vormen van afstudeerwerk. De gesprekken met studenten en alumni hebben het oordeel van de commissie inzake het eindniveau bevestigd. Zij zijn in staat hun eigen beroepspraktijk vorm te geven.

Ontwikkeldrichtingen

De commissie geeft de opleiding de volgende suggesties ter overweging:

- Hoewel thema's als diversiteit en inclusiviteit onderdeel zijn van de visie van de Graduate School, lijken deze thema's nog niet direct terug te komen in de verschillende studierichtingen. Ook kan de diversiteit in de samenstelling van de studentenpopulatie en het docententeam versterkt worden.
- De commissie constateert dat met name in de studierichtingen Sound of Innovaton en Jazz & Pop de nieuwe visie van de opleiding gericht op context en verbinding met de maatschappij al zichtbaar is. Dit uit zich bijvoorbeeld in samenwerkingsrelaties buiten de hogeschool. In de andere studierichtingen kan dit verder versterkt worden.
- De commissie vraagt zich af of met de beperkte instroom in de studierichting Muziektheater het interdisciplinaire en verbindende karakter van het vakgebied voldoende gerealiseerd kan worden. Ook vindt de commissie de samenstelling van het team betrokken bij de studierichting Muziektheater te beperkt. Het team bestaat vooral uit dramaturgen; en er zijn geen muziektheatermakers bij betrokken.
- De commissie merkt op dat op het diploma benoemde vrijstellingen in Zuid-Europese landen niet als een voldoende beoordeling gezien worden. Ook worden vrijstellingen daar niet als een vorm van toetsing gezien. Derhalve wordt de Nederlandse graad niet erkend. Zij raadt de opleiding aan hier een creatieve oplossing voor te vinden.
- De commissie ziet een ontwikkeling in de vormen van onderzoek, bijvoorbeeld in essays. De commissie ondersteunt dit en daagt de opleiding uit te onderzoeken welke andere mogelijkheden er zijn voor studenten om hun werk te contextualiseren en studenten daarin vervolgens ook te faciliteren.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de masteropleiding Muziek van ArtEZ.

Utrecht, februari 2020

René Kloosterman
Voorzitter

Titia Buising
Secretaris

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Oriëntatie	Voldoet
3. Inhoud	Voldoet
4. Leeromgeving	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Staf	Voldoet
7. Voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindbeoordeling	Voldoet

Inleiding

De masteropleiding Muziek van ArtEZ heeft de ambitie afgestudeerden op te leiden die het werkveld vernieuwen, verbreden en opnieuw inhoud geven. Als afgestudeerde musicus zijn studenten, volgens de opleiding, meer dan ooit zelf verantwoordelijk voor het duiden van de eigen plek en het creëren van een eigen werkomgeving. Dit vraagt om creativiteit in de breedste zin van het woord.

De instelling

De opleiding is onderdeel van ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Het onderwijs is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. Studenten worden opgeleid in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities. ArtEZ bereidt studenten voor om op het hoogste niveau te functioneren als kunstenaar, ontwerper of docent, binnen beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, creative writing, dans of kunsteducatie. Binnen deze gebieden biedt ArtEZ bacheloropleidingen, masteropleidingen en een associate degree aan. Er studeren circa 3.000 studenten bij ArtEZ en er werken circa 900 medewerkers.

De masteropleiding Muziek is onderdeel van de Graduate School, die is opgericht in 2016. Binnen de Graduate School bundelen masteropleidingen, lectoraten, Studium Generale, ArtEZ Press en Art Business Centre hun krachten. De Graduate School richt zich op onderwijs, onderzoek en valorisatie. Belangrijke thema's van de Graduate School zijn 'building resilient futures', 'critical diversity', 'new structures of equality' en 'de-disciplining'.

De opleiding

De tweejarige masteropleiding Muziek wordt als voltijdopleiding aangeboden. De opleiding omvat de studierichtingen: Klassieke Muziek/Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem, Muziektheater Arnhem, en The Sound of Innovation (tot voor kort: Popacademie en MediaMusic) Enschede. Met uitzondering van de studierichting Muziektheater worden alle studierichtingen in het Engels aangeboden.

De opleiding wil de kracht van de drie verschillende locaties en de rijke diversiteit aan muziek disciplines gebruiken om haar doelstellingen te realiseren. De opleiding heeft 'pathways' per locatie ontwikkeld: in Arnhem worden studenten opgeleid tot performers/makers, in Enschede tot innovators en in Zwolle tot performers/curators.

De studierichtingen kennen dezelfde opzet met onderzoek in een *Innovation of Performance Lab*, een *Individuele Route* waarin studenten hun eigen modules en docenten kunnen kiezen en *Connecting the Dots*. Het eerste jaar is gericht op input waarbij studenten een basis aangereikt krijgen om zich optimaal te ontwikkelen. Het tweede jaar is gericht op output: studenten bouwen een portfolio op waarbij hun eigen route centraal staat en waar onderzoek als rode draad doorheen loopt. De opleiding wordt afgerond met de laatste summatieve toetsen van het tweede jaar: een integrale presentatie van het eindproduct / eindconcert en het onderzoek dat studenten uitgevoerd hebben.

De opleiding heeft in de afgelopen periode een ontwikkeling doorgemaakt waarbij de profilering van de verschillende studierichtingen is versterkt. Ook is er een gemeenschappelijke structuur gecreëerd, waarin de individuele ontwikkeling en keuzes van studenten centraal staan. Een volgende fase in de ontwikkeling is te onderzoeken hoe de samenwerking tussen de studierichtingen verder versterkt kan worden (bijvoorbeeld door het volgen van onderdelen bij andere studierichtingen mogelijk te maken).

De beoordeling

ArtEZ heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 25 en 26 november plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in februari 2020 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage. Hoewel de opleiding grotendeels in het Engels aangeboden wordt, heeft de commissie met de opleiding afgesproken deze rapportage in het Nederlands op te stellen.

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde leerresultaten wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een masteropleiding Muziek zijn gesteld. De in het landelijk opleidingsprofiel Muziek benoemde competenties vormen de beoogde leerresultaten van de opleiding. De commissie waardeert de verschillen in focus van de studierichtingen. Dit sluit volgens de commissie aan bij het brede en diverse werkveld waartoe opgeleid wordt. De commissie constateert dat de opleiding adequaat is afgestemd op de beroepspraktijk. Dat docenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk, gastdocenten ingezet worden en er regelmatig werkveldbijeenkomsten belegd worden draagt daar aan bij.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding heeft als speerpunten (het ontwikkelen en inzetten van) creativiteit en (het creëren van) context. De opleiding stelt daarbij dat vernieuwingen tot stand komen door out of the box te denken, nieuwsgierig te zijn en complexe problemen het hoofd te bieden, c.q. door creatief te zijn. Dit is volgens de opleiding alleen mogelijk als er kennis genomen wordt van traditie en geschiedenis en er bewustzijn is van de context waarbinnen iets ontwikkeld is. Kennis van de context en het vermogen tot creativiteit zijn volgens de opleiding onontbeerlijk bij het vinden van nieuwe wegen en het creëren van een (nieuw) werkveld.

De opleiding wil studenten opleiden met een stevige muzikale en artistieke basis, die hun eigen kwaliteiten en krachten kennen en weten met wie en hoe ze moeten samenwerken om ambities te bereiken. Afgestudeerden dienen zich uitermate bewust te zijn van de context waarbinnen ze opereren, en weten hoe ze hieraan kunnen bijdragen en in kunnen sturen. Afgestudeerden zijn, volgens de opleiding, proactief, ondernemend, nieuwsgierig, kritisch, ruimdenkend en creatief in de breedste zin van het woord.

Zoals opgemerkt in de inleiding biedt de opleiding studenten op elke locatie een pathway: in

Arnhem wordt opgeleid tot *performers/makers*, in Enschede tot *innovators* en in Zwolle tot *performers/curators*. Daarnaast kent elk pathway een eigen focus. In Arnhem is dat interdisciplinariteit, in Enschede innovatie en in Zwolle ligt de nadruk op spelen en programma's maken.

De *innovator* in Enschede werkt op het snijvlak van technologie, zorg, educatie en creatieve industrie. Hoewel het vertrekpunt altijd muziek is, kan de student zelf het zwaartepunt bepalen. Studenten werken samen aan innovatieve producten of projecten. Daartoe vindt samenwerking plaats met de op deze locatie aanwezige opleidingen Docent Muziek, Muziektherapie, de studierichtingen MediaMusic en Popacademie en het lectoraat Muziektherapie.

De *performer / maker* in Arnhem richt zich op een interdisciplinaire werkpraktijk en kenmerkt zich door eigenzinnigheid, kunstzinnigheid en een hang naar vrijheid. Deze studenten beschikken over het algemeen al over een stevige beroepspraktijk. Samenwerking met andere masteropleidingen in Arnhem, zoals Theatre Practices, Architecture en Fashion Strategy wordt gestimuleerd en gefaciliteerd door gezamenlijke modules te ontwikkelen of modules voor elkaar toegankelijk te maken.

De *performer / curator* in Zwolle speelt op diverse podia en voor de meest uiteenlopende doelgroepen en weet daar de dialoog mee aan te gaan. Studenten werken samen aan podiumpresentatie,

theatraliteit, marketing, schrijven en conceptontwikkeling. Met programmeurs en marketeers bespreken studenten hun programma's en bouwen ze een nieuw publiek op. Studenten zijn bij elkaars concerten aanwezig en gaan met het publiek en elkaar in gesprek.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten zijn gebaseerd op het Landelijk Opleidingsprofiel Muziek (2017), opgesteld door het Netwerk Muziek van de gezamenlijke Nederlandse Conservatoria. De beoogde leerresultaten zijn:

1. Ambachtelijk vermogen: de student beschikt over een breed scala aan vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en past deze toe in uiteenlopende muzikale contexten.
2. Creërend vermogen: de student geeft vanuit een eigen artistieke visie en doelstelling vorm aan een muzikale uiting.
3. Omgevingsgerichtheid: de student signaleert ontwikkelingen in de (inter)nationale beroepspraktijk en samenleving en positioneert zichzelf en zijn werk ten opzichte hiervan.
4. Vermogen tot onderzoek en ontwikkeling: de student evalueert permanent de eigen artistieke prestaties op basis van zelf geïnitieerd onderzoek en reflectie op de eigen identiteit, het handelen en werken met als doel om deze prestatie te verbeteren en tegelijkertijd bij te dragen aan vernieuwing van het vakgebied.
5. Communicatief vermogen: de student interacteert effectief binnen uiteenlopende beroepscontexten en zet hierbij passende communicatievormen en -middelen in.
6. Organiserend vermogen: de student geeft werksituaties en netwerken duurzaam vorm waardoor hij (zijn) ambities kan verwezenlijken.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met verschillende betrokkenen gesproken over de rol van het ambacht in de opleiding. Daarbij is opgemerkt dat het ambacht c.q. het kunnen bespelen van het instrument zeer belangrijk is. In de opleiding is echter aandacht voor meer dan het am-

bacht; ook het kunnen communiceren met behulp van het ambacht, het creëren van een eigen plek en het bijdragen aan maatschappelijke ontwikkelingen worden belangrijk gevonden. Een onderzoekende houding van studenten is daarin volgens de opleiding essentieel.

Ten aanzien van de studierichting Muziektheater is opgemerkt dat het ambacht juist gericht is op het kunnen verbinden van disciplines.

En hoewel studenten Sound of Innovation ook hun instrument kunnen bespelen is geluid vaker het vertrekpunt voor een innovatie dan muziek, zo bleek tijdens de visitatie. Het ambacht van deze studenten is niet perse de beheersing van hun instrument als wel creativiteit en innovatie. Hierbij is opgemerkt dat veel studenten wel degelijk een instrument beheersen en met die achtergrond in de opleiding instromen.

De afstemming met de beroepspraktijk vindt op verschillende manieren plaats. Het hoofd van de master organiseert werkveldbijeenkomsten, waar ontwikkelingen in de masteropleiding en het werkveld worden besproken en uitgewisseld. Docenten zijn aanwezig bij voorstellingen, concerten en congressen, en organiseren samenwerkingen met theaters, podia, de creatieve industrie en andere partners in de omgeving. Docenten zijn bovendien werkzaam in het werkveld. Daarnaast worden gastdocenten en externe beoordelaars betrokken bij de opleiding. Ook hebben veel studenten een eigen uitvoerende praktijk.

Vertegenwoordigers van het werkveld waarmee de commissie gesproken heeft, waarderen de hoge kwaliteit van de optredens c.q. presentaties van de studenten. Daarnaast is opgemerkt dat van de huidige afgestudeerden veel meer verwacht wordt dan alleen een goed optreden. De context van het project en het blijven voeden en verrassen van het publiek zijn evenzeer belangrijk. Met betrekking tot de studierichting Sound of Innovation is opgemerkt dat deze studenten opleidt die snel kunnen schakelen, innoveren en multi-inzetbaar zijn. Dit past bij het snel veranderende werkveld van de muziekindustrie.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding het vastgestelde Landelijk Opleidingsprofiel Muziek (2017) hanteert als uitgangspunt voor de beoogde leerresultaten. Deze zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend geconcretiseerd. De opleiding heeft in een competentiematrix de relatie tussen de competenties en de programmaonderdelen zichtbaar gemaakt. Op basis daarvan stelt de commissie vast dat alle competenties in het programma afgedekt worden.

Met de vernieuwing van het curriculum heeft de opleiding voor elke studierichting een eigen en helder profiel ontwikkeld, dat volgens de commissie aansluit bij actuele ontwikkelingen in het werkveld. Het realiseren van een onderzoekende

houding, interdisciplinaire samenwerking en verbondenheid met de context c.q. de maatschappij zijn daarin belangrijke gedeelde pijlers.

De commissie stelt bovendien vast dat de opleiding de actualiteit en relevantie van de competenties en de drie studierichtingen adequaat weet te borgen, mede doordat docenten en studenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk, gastdocenten ingezet worden en er werkveldbijeenkomsten georganiseerd worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Programma

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding studenten in staat stellen de beoogde competenties te bereiken. De commissie stelt bovendien vast dat de opleiding de relatie tussen de programmaonderdelen en de competenties expliciet heeft gemaakt. De opleiding kent voor alle studierichtingen dezelfde structuur. Daarbinnen is voldoende aandacht voor de voorbereiding van studenten op de beroepspraktijk en voor onderzoeksvaardigheden. De opleiding zet in op een sterke relatie tussen onderzoek en de eigen praktijk van studenten. Deze relatie is volgens de opleiding essentieel voor het kunnen opbouwen van een artistieke praktijk. De structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van het programma zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. Studenten kunnen zelf invulling geven aan hun eigen studiep pad en ontwikkeling. Hoewel thema's als diversiteit en inclusiviteit onderdeel zijn van de visie van de Graduate School, lijken deze thema's nog niet direct terug te komen in de verschillende studierichtingen. Ook kan de diversiteit in de samenstelling van de studentenpopulatie en het docententeam versterkt worden. De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. De commissie vraagt zich af of met de beperkte instroom in de studierichting Muziektheater het interdisciplinaire en verbindende karakter van het vakgebied voldoende gerealiseerd kan worden.

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

In alle studierichtingen zijn de docenten werkzaam in hun eigen artistieke praktijk. Daarnaast worden gastdocenten ingezet. In het tweede jaar kunnen studenten, als onderdeel van hun individuele route, lessen volgen bij een externe docent van hun voorkeur. Daarnaast zijn studenten werkzaam in een eigen beroepspraktijk.

Een voorbeeld van samenwerking met de beroepspraktijk is het artist in residence project Holland Barok in Zwolle. Studenten van verschillende opleidingen kunnen daarbij samenwerken met de betrokken musici en in hun studieplan benoemen studenten wat ze hierin willen leren. Een voorbeeld van de studierichting Muziektheater is de samenwerking met CODA in Apeldoorn, waar studenten een muzikale interventie maken en uitvoeren bij een paper-art tentoonstelling. In de studierichting Sound of Innovation vindt samenwerking plaats op de met partners binnen de zorg en techniek.

In de zogenaamde Labs doen studenten praktijkgerichte ervaring op middels opdrachten en projecten. Een voorbeeld hiervan is het performance lab in Zwolle waarin eerste en tweedejaars studenten Jazz & Pop / Klassiek samen werken en leren. Tijdens de visitatie is daarover opgemerkt dat het lab vier thematische projecten omvat die in het huidige jaar gericht zijn op 'wie ben ik op het podium', 'wie ben ik in het professionele veld', 'concepting' en 'staying alive'. Het laatste thema is gericht op artistieke duurzaamheid en het blijvend conceptualiseren van hun articeiteit. Onderdeel van het lab zijn optredens buiten de school, lessen van gastdocenten, het bezoeken van voorstellingen (inclusief vraag en antwoord aan de artiest) en het opstellen van reflecties.

De opleiding wil studenten opleiden tot creatieve muziekprofessionals in de breedste zin van het woord. Onderzoek speelt hierin volgens de opleiding een belangrijke rol. Onderzoek is verweven met de bestaande praktijk van de student en een middel om kennis, inzicht en vaardigheden van de student en het vakgebied te vergroten, te verbreden en/of te verdiepen. Onderzoeksvragen komen voort uit de praktijk en zoeken naar verduidelijking, verbetering en vernieuwing van de praktijk.

De opleiding benoemt het feit dat de musicus zelf (mee)werkt aan het onderzoek als meerwaarde van het onderzoek. Het uitvoeren en/of het creëren van de muzikale kunst zelf is het onderzoek - en dit reflectieve proces verandert, informeert en/of inspireert de professionele artistieke praktijk van de musicus, of het onderzoek krijgt een extra dimensie door de kennis, vaardigheden en ervaring van de musicus.

Onderzoek kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het zich kritisch bewust worden en verbeteren van aspecten van de (eigen) beroepspraktijk; het ontwikkelen van een nieuw muzikaal product; het evalueren van de eigen ontwikkeling als musicus (speler, maker, producer, leraar, etc.); of het vergelijken en toetsen van opvattingen in de eigen vakdiscipline en dergelijke.

In het eerste jaar zijn onderzoeksvaardigheden onderdeel van de Labs en voeren studenten deelonderzoeken uit. Studenten worden daarin individueel begeleid door een onderzoekcoach en kunnen naar behoefte een workshop volgen over het verwerken en analyseren van informatie met Atlas.ti. Studenten presenteren hun individuele route en onderzoekplan aan elkaar tijdens een plenaire Meet-the-Master dag. In het tweede jaar zijn onderzoeksvaardigheden en onderzoek onderdeel van de Individuele route. Daarbij is het individuele onderzoek dat studenten uitvoeren gekoppeld aan hun eigen artistieke praktijk.

Bij de studierichting Muziektheater voeren studenten onderzoek uit door gedurende de opleiding drie essays te schrijven. De essays zijn verbonden met de artistieke ontwikkeling als muziektheatermaker en -performer. De opleiding wil hiermee het onderzoek van studenten meer verbinden aan hun dagelijkse artistieke praktijk. De essays kunnen qua inhoud en focus op elkaar voortbouwen, maar ook verschillende gebieden mogen uitdiepen. De inhoudelijke focus van het eerste essay is vastgelegd en is gericht op de

plaatsbepaling van de student; het tweede en derde essay zijn vrij wat betreft inhoud.

Tijdens de visitatie is inzake de invulling van onderzoek bij de studierichting Muziektheater opgemerkt dat met de essays de artistieke zoektocht van de student inzichtelijk wordt gemaakt. Het leren schrijven helpt studenten ook bij het creëren van hun eigen werkveld, bijvoorbeeld bij het aanvragen van subsidies.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma de studenten adequaat voorbereidt op de beroepspraktijk. Dat studenten en docenten een eigen artistieke praktijk hebben, gastdocenten ingezet worden en er bezoeken aan voorstellingen en dergelijke georganiseerd worden, draagt daar aan bij.

De commissie concludeert eveneens dat onderzoeksvaardigheden in voldoende mate aan bod komen. De sterke relatie tussen onderzoek en de eigen praktijk van studenten in alle studierichtingen draagt daar aan bij. Deze relatie wordt ook als noodzakelijk beschouwd voor het kunnen opbouwen van een artistieke praktijk.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Zoals eerder opgemerkt, omvat de opleiding vier studierichtingen. Hoewel deze verschillen qua inhoud en karakter, delen ze dezelfde opzet.

Het programma is opgebouwd uit:

- een Individuele Route;
- Labs (performance labs in Arnhem en Zwolle, innovation lab in Enschede);
- Connecting the Dots.

In de Individuele Route ontwikkelen studenten hun persoonlijke profiel door zelf (individuele) lessen en workshops te kiezen. De opleiding ontwikkelt vanaf studiejaar 2019/2020 keuzemodules op basis van de profielen van de drie locaties. Deze worden na implementatie jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd, zodat op wensen en behoeften van studenten en ontwikkelingen in het werkveld ingespeeld kan worden. Naast het interne aanbod heeft de student in het tweede jaar de mogelijkheid om een jaarlijks vastgesteld budget extern te besteden aan lessen, workshops, coaching, of te benutten voor de presentatie van het eindassessment.

In de Performance of Innovation Labs werken studenten aan de ontwikkeling van beroepsproducten (optredens, presentaties, producties, performances, innovatieve producten, etc.). Studenten doen praktijkgerichte ervaring op door het uitvoeren van opdrachten/projecten. Vanuit de studierichtingen worden voor verschillende thema's ondersteunende lessen aangeboden, bijvoorbeeld op het gebied van conceptontwikkeling, podiumpresentatie, dramaturgie, marketing, schrijven, ondernemerschap, projectmanagement en technologische ontwikkelingen. Onderzoek en onderzoeksvaardigheden zijn tevens onderdeel van de Labs.

Het onderdeel Connecting the dots wordt voor en door alle studierichtingen gezamenlijk ingevuld. Hierbij wordt aandacht besteed aan context en samenhang. Er worden verbanden gelegd tussen de diverse studierichtingen en tussen alle studieonderdelen. Op individueel niveau is dit onderdeel van het studieplan (zie ook standaard 8). Daarnaast werken studenten interdisciplinair samen in een gemeenschappelijke projectweek. Deze werkweek, waarbij theorie en creëren op de vloer worden afgewisseld, wordt ontwikkeld en uitgevoerd/begeleid door docenten van alle studierichtingen.

Tijdens de visitatie is bevestigd dat studenten in het onderdeel Connecting the Dots over de ver-

schillende locaties heen samenwerken in een projectweek. Studenten kunnen daarbij een profiel kiezen: innovator, curator of maker. In groepen ontwikkelen studenten gedurende de projectweek een concept of een voorstelling.

De opleiding is dit studiejaar gestart met een nascholingstraject 'Curatorial Practices in Music'. Dit is bedoeld voor creatieve musici en programmeurs in alle genres die, na een aantal jaren in de muziekpraktijk, het potentieel van muziek willen onderzoeken en hun professionele praktijk willen verdiepen vanuit de actuele maatschappelijke context. De opleiding wil de resultaten van dit traject gebruiken om het onderwijs en het profiel performer / curator te versterken en om een uitgebreider researchtraject binnen ArtEZ op te zetten.

Internationalisering krijgt vorm middels uitwisselingsprogramma's voor studenten, de inzet van internationale gastdocenten en de internationale samenstelling van de opleiding: 39% van de studenten heeft de Nederlandse nationaliteit, 48% is afkomstig uit andere Europese landen en 13% komt van buiten de EU. In de eerder genoemde Labs vindt (interculturele) samenwerking plaats tussen (internationale) studenten en bereiden studenten zich voor op een internationale carrière. Bij de studierichting Muziektheater krijgt internationalisering vorm in de verschillende internationale festivals die bezocht worden en de netwerkcontacten die studenten daar kunnen leggen. Deze contacten leiden regelmatig tot concrete internationale projecten voor studenten, zo bleek tijdens de visitatie. De studierichting Muziektheater is bovendien onderdeel van een netwerk van Europese theaterscholen. Momenteel wordt onderzocht of er een samenwerking gestart kan worden met een theaterschool in Bochum (Duitsland).

Studenten en alumni van de studierichting Jazz & Pop in Arnhem waarderen de breedte van hun studierichting. Ze kunnen hun eigen invulling geven aan de opleiding en hoeven daarbij niet te kiezen voor jazz of pop. Ook zijn ze vrij samen te

werken met studenten die andere stijlen of disciplines beoefenen. Interdisciplinaire samenwerking met studenten van andere opleidingen binnen en buiten ArtEZ wordt eveneens gestimuleerd. De nabijheid van de andere kunstopleidingen in Arnhem maakt dit volgens de studenten ook gemakkelijk. Ook vinden er projecten plaats in de stad.

Studenten en alumni van de studierichtingen Klassiek en Jazz & Pop in Zwolle hebben opgemerkt dat ook bij hen interdisciplinaire samenwerking met andere afdelingen wordt aangemoedigd. Studenten achten dit belangrijk voor hun carrière na de opleiding. Ook bij de studierichting Muziektheater wordt samenwerking met andere disciplines gefaciliteerd en passend bij de behoefte van de student ingevuld. Alumni waarderen de interdisciplinaire samenwerkingen en het kunnen verbreden van hun netwerk, zo bleek tijdens de visitatie.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het programma (de studierichtingen) studenten in staat stelt de competenties te bereiken. De commissie heeft tijdens de visitatie vastgesteld dat in de studierichtingen gebruik gemaakt wordt van relevante en actuele literatuur en artikelen.

Het programma kent een structuur die voor alle studierichtingen geldt. Deze gedeelde structuur draagt bij aan de samenhang in het curriculum. Binnen deze gedeelde structuur is volgens de commissie het eigen profiel van de studierichtingen nadrukkelijk zichtbaar. Ook bieden de verschillende studierichtingen voldoende ruimte aan de eigen invulling van hun programma door studenten. Samenwerking met andere studierichtingen en opleidingen wordt gestimuleerd en de commissie verwacht dat de nieuwe structuur dit nog meer zal versterken.

De commissie stelt tot slot vast dat met name in de studierichtingen Sound of Innovation en Klassiek / Jazz & Pop Zwolle, de nieuwe visie van de

opleiding gericht op context en verbinding met de maatschappij al zichtbaar is. Dit uit zich bijvoorbeeld in samenwerkingsrelaties buiten de hogeschool. In de andere studierichtingen kan dit verder versterkt worden.

Hoewel thema's als diversiteit en inclusiviteit onderdeel zijn van de visie van de Graduate School en door het management zeer belangrijk gevonden worden, lijken deze thema's nog niet direct terug te komen in de verschillende studierichtingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De opleiding werkt steeds meer toe naar leren in contextrijke en realistische situaties. Dat betekent ook dat onderdelen niet los van elkaar staan, maar onderling verbonden zijn. Leren vindt plaats door beroepsauthenticke opdrachten en projecten. Deze worden voor een belangrijk deel door studenten zelf geïnitieerd en vormgegeven. Leren is niet alleen een individueel, maar ook een interactief proces; in interactie met anderen wordt veel informatie uitgewisseld. Studenten werken samen binnen de Labs en in Connecting the Dots (zie ook standaard 3).

In de individuele route van studenten worden individuele lessen, groepslessen en workshops als werkvorm gebruikt. In de Labs zijn dit projecten, praktijkopdrachten, deelonderzoeken, colleges, workshops, masterclasses, repetities. In Connecting the Dots wordt gebruik gemaakt van hoorcolleges, werkcolleges en groepsprojecten.

De opleiding heeft de ambitie lessen online te gaan aanbieden, bijvoorbeeld via streaming, terugkijken van colleges en door (delen van) modules online aan te bieden.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van het programma, zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. De opleiding wordt gekenmerkt door een individuele benadering, waarbij studenten hun eigen pad kiezen en daarin begeleid en gestimuleerd worden door hun docenten. Studenten krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen in de richting waarin zij zich willen ontwikkelen. De opleiding is als het ware continu in gesprek met studenten over hun werk en onderzoek. De commissie stelt eveneens vast dat er binnen de verschillende studierichtingen sprake is van een adequate balans tussen individueel werk en groepswork.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Instream

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. Studenten dienen de Engelse taal te beheersen op niveau IELTS 5.5. Deze eis wordt komend studiejaar verhoogd naar 6.0. De toelatingsprocedure omvat in elk geval een motivatiebrief, een auditie en een motivatie- of auditiegesprek. Bij de studierichting The Sound of Innovation maken studenten een showreel of portfolio en een presentatievideo (in plaats van een auditie). Bij de studierichting Muziektheater leveren studenten ook een schriftelijke reflectie op hun huidige positie aan. De opleiding heeft de ambitie om de selectie- en toelatingscriteria aan te scherpen met het oog op de profilering van de locaties.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat studenten voor de opleiding kiezen vanwege het specifieke profiel van de studierichtingen of omdat ze bij een specifieke docent van de opleiding willen studeren.

Met betrekking tot de studierichting Sound of Innovation in Enschede is tijdens de visitatie opgemerkt dat er nu andersoortige studenten worden aangenomen, met een bredere achtergrond die passen bij het profiel van de opleiding. Ook wordt volgend jaar gestart met een minor Sound of Innovation voor studenten van bacheloropleidingen op het gebied van muziek, educatie en muziektherapie. Daarmee wil men studenten motiveren voor deze studierichting van de masteropleiding te kiezen.

De instroom in de studierichting Muziektheater is zeer beperkt. Tijdens de visitatie is opgemerkt dat dit deels veroorzaakt wordt door de strenge selectie. Daarnaast is aangegeven dat eerste- en tweedejaars gezamenlijk lessen volgen om ook didactisch uit de voeten te kunnen. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft waarderen de kleinschaligheid van de studierichting, de persoonlijke aandacht die ze krijgen en het samenwerken met hun medestudenten.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding de wettelijke toelatingseisen hanteert. Met de verschillende studierichtingen komt de opleiding tegemoet aan de verschillende achtergronden en interesses van studenten. De intensieve en selectieve toelatingsprocedure draagt er aan bij dat gemotiveerde studenten starten met de opleiding.

Met betrekking tot de samenstelling van de groep studenten merkt de commissie op dat deze aan diversiteit en inclusiviteit kan winnen.

Tot slot vraagt de commissie zich af of met de beperkte instroom in de studierichting Muziektheater het interdisciplinaire en verbindende karakter

van het vakgebied voldoende gerealiseerd kan worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Personeel

Op basis van de bestudeerde documentatie en de gevoerde gesprekken, concludeert de commissie dat de betrokken docenten zeer competent en benaderbaar zijn. De docenten hebben een sterke binding met de beroepspraktijk en hun studenten. Ook de omvang van het docententeam is toereikend voor de uitvoering van het programma. Het is de commissie opgevallen dat de interculturele samenstelling en de diversiteit van het docententeam versterkt kunnen worden.

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het personeelsbeleid van ArtEZ en het instellingsplan 2016-2021 zijn leidend voor de opleiding. Ambities op het gebied van personeel betreffen bijvoorbeeld verhoging van de professionaliteit van de medewerkers, strategische personeelsplanning, professionalisering van de organisatie en het laag houden van het verzuim. Daarnaast is de duurzame inzetbaarheid van medewerkers een belangrijk aspect.

Onderdeel van het personeelsbeleid is de jaarlijkse functionerings- en beoordelingscyclus voor alle medewerkers met een aanstelling van 0,4 Fte of meer. Het hoofd maakt in deze jaarlijkse gesprekken eveneens scholingsafspraken met de medewerkers. Hierbij komt ook het bezoeken van nationale of internationale congressen en symposia aan bod. Voor docenten en onderwijsondersteunende medewerkers is het mogelijk trainingen, cursussen en opleidingen te volgen. ArtEZ investeert bijvoorbeeld in het opleiden van docenten in projectmatig werken, ondernemerschap, didactische vaardigheden en de Engelse taal.

Er zijn verschillende professionaliseringactiviteiten gericht op het verkrijgen van de Basis Kwalificatie Examinering (BKE), de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) en de Senior Kwalificatie Examinering (SKE) beschikbaar. Voor een

aantal groepen medewerkers is professionalisering op deze gebieden verplicht gesteld. Zo zijn alle docenten met een rol als examinator verplicht om voor 1 januari 2021 een BKE-certificaat te behalen. Hoofden van opleidingen zijn verplicht om voor 1 januari 2021 een BKE- of SKE-certificaat te behalen. En leden van examencommissies hebben inmiddels een SKE-training afgerond. De BKE en BDB trainingen zijn in de afgelopen periode verzorgd door de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Vanaf dit studiejaar worden de trainingen door ArtEZ ontwikkeld en verzorgd. De SKE-trainingen worden gevolgd bij het CITO of een andere erkende aanbieder.

Voorheen waren de hoofden van de Bachelor studierichtingen gezamenlijk verantwoordelijk voor de Master of Music. In de afgelopen periode is de functie van hoofd Master of Music ingevoerd die duidelijker is in de totale organisatiestructuur, en onafhankelijk ten opzichte van de Bachelors opereert.

Het hoofd Master is voorzitter van alle kernteams. Het hoofd van de masteropleiding is eindverantwoordelijk voor de gehele opleiding. Daarnaast heeft elke studierichting sinds dit studiejaar een eigen kernteam. De kernteams bieden ondersteuning en advies aan het hoofd van de opleiding bij de doorontwikkeling van het programma, bij alle praktische zaken rondom de uitvoering van het programma en bij de begeleiding van studenten. Ieder kernteam bestaat in elk geval uit het hoofd van de masteropleiding, het hoofd van de verwante bacheloropleiding, een mentor en een researchbegeleider. De kernteams komen vier keer per jaar bijeen.

Bij de opleiding zijn 35 medewerkers betrokken (4,9 fte in totaal). De student: staf ratio is circa 1:10. De opleiding maakt gebruik van docenten in vaste dienst en freelance docenten. Ook worden regelmatig gastdocenten uit het buitenland ingezet, en kunnen studenten in het tweede jaar hun eigen keuze voor docenten maken. Een deel van de docenten (en het onderwijsondersteunend personeel) is werkzaam voor zowel de masteropleiding als de bacheloropleidingen van het conservatorium.

De opleiding kent naast de eerder genoemde kernteams een vakgroep research en een vakgroep van mentoren. Om de kwaliteit van het onderwijs over onderzoek te verhogen, heeft de opleiding de afgelopen jaren geïnvesteerd in de kwaliteit van de docenten van de vakgroep research. De vakgroep bestaat inmiddels uit docenten met een masteropleiding of een PhD en wordt geleid door een hoofddocent/coördinator research met eveneens een PhD. De vakgroep komt regelmatig bij elkaar voor intervisie. In de vakgroep van mentoren is in de afgelopen jaren aandacht besteed aan het verhelderen van de taakstelling en aan professionalisering.

Docenten combineren hun rol als docent veelal met hun eigen praktijk. Het merendeel van de docenten leest, luistert en schrijft Engels op minimaal C1 niveau. Sinds 2017 zijn er in Arnhem regelmatig trainingen voor docenten en stafmedewerkers onder leiding van een musicus die native speaker Engels is. Daarbij spreken docenten gezamenlijk in het Engels over vakinhoudelijke zaken. In 2019 zijn deze sessies ook in Zwolle gestart.

Op alle drie locaties zijn een inspiciënt en een onderwijsbureau beschikbaar. Het onderwijsbureau

verzorgt de administratieve ondersteuning rondom toelatingsexamens, audities, roostering, en studievoortgangsadministratie. Binnen elk onderwijsbureau is één medewerker aanspreekpunt voor de masteropleiding. Er is één projectmedewerker die zijn werk verdeelt over alle drie locaties.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat studenten de benaderbaarheid en de feedback van hun docenten waarderen.

Overwegingen

De commissie oordeelt, op basis van de CV's en de gevoerde gesprekken, dat de opleiding wordt uitgevoerd door betrokken, competente docenten met veel kennis. Docenten staan veelal midden in de beroepspraktijk en zijn ook regelmatig de reden dat studenten bij de opleiding willen studeren. Ook de omvang van het docentencorps is toereikend voor de uitvoering van het programma.

Het is de commissie opgevallen dat de interculturele samenstelling en de diversiteit van het betrokken docententeam versterkt kunnen worden. Ook vindt de commissie de samenstelling van het team betrokken bij de studierichting Muziektheater te beperkt. Het team bestaat vooral uit dramaturgen; en er zijn geen muziektheatermakers bij betrokken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Voorzieningen en begeleiding

De commissie constateert dat de huisvesting, materiële voorzieningen en informatievoorziening van de opleiding voldoende zijn. De opleiding beschikt op de drie locaties over toereikende voorzieningen. De begeleiding van de studenten past bij het kleinschalige karakter van de opleiding en te de verwachten zelfstandigheid van masterstudenten. Ook zijn er, indien nodig, mogelijkheden voor extra ondersteuning. Er zijn voldoende mogelijkheden voor studenten om zich te laten informeren over het programma, de toetsing, de roostering en dergelijke.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding wordt op drie locaties aangeboden: Zwolle, Arnhem en Enschede. De opleiding maakt op deze drie locaties gebruik van de voorzieningen van het conservatorium. In Arnhem is het gebouw van het Conservatorium onderdeel van een groter complex aan gebouwen van ArtEZ. Daar zijn de opleidingen voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst gevestigd en het ondergrondse gebouw voor de opleidingen voor Theater en Dans. Voor de projectweken van de studierichting Muziektheater, waarin met gastdocenten aan producties gewerkt wordt, wordt regelmatig extern ruimte gehuurd. Het Conservatorium Enschede is gevestigd in het Muziekcentrum en maakt daarmee onderdeel uit van het Nationaal Muziekkwartier, waarin zes professionele instellingen samenwerken: Orkest van het Oosten, Kaliber Kunstenschool, Poppodium Metropool, Wilmink Theater/ Muziekcentrum, de Nederlandse Reisopera en Bibliotheek Enschede. Het gebouw van AKI ArtEZ ligt op korte afstand. Het Conservatorium Zwolle bevindt zich in de historische binnenstad en is gevestigd in een voormalig klooster. De Academie voor Art & Design en de opleiding Docent Theater bevinden zich op loopafstand.

Elke locatie beschikt over gevarieerde les- en studieruimtes, functionele klaslokalen voor groeps-

lessen en theorieonderwijs, studio's voor ensembles, een concertzaal en instrumentarium (piano's, orgel, slagwerk, enz.) en apparatuur om het curriculum te ondersteunen. Daarnaast zijn op elke locatie een kantine, uitleenapparatuur (audio/film), uitleeninstrumentarium en kluisjes om instrumenten of andere waardevolle spullen op te bergen beschikbaar. Specifieke ruimtes voor studeren om te repeteren en uit te voeren zijn gedurende werkdagen en een deel van de avond en weekenden beschikbaar. Op alle locaties is een mediatheek aanwezig.

ArtEZ biedt online voorzieningen zoals ArtEZ intranet, ArtEZ email, digitale leeromgeving, student portfolio's, Wifi en print- en kopieerfaciliteiten.

De locatie Enschede werkt, zo bleek tijdens de visitatie, aan de realisatie van een vierde, virtuele locatie. Op deze virtuele locatie kunnen studenten van verschillende locaties real-time samen spelen en opnemen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de materiële voorzieningen op de drie locaties adequaat zijn en de realisatie van het programma mogelijk maken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Docenten en de onderzoeksbegeleiders hebben een belangrijke rol in de individuele ontwikkeling en begeleiding van studenten.

Studenten worden daarnaast ondersteund door een mentor. Studenten krijgen de mentor vanaf de start van de opleiding toegewezen en hebben minimaal drie keer per jaar een gesprek met de mentor over hun studievoortgang en de realisatie van hun leerdoelen. Met de mentor werken studenten hun ambities en leerdoelen uit in een individueel studieplan. Daarbij benoemen ze eveneens hoe ze gebruik maken van het palet aan mogelijkheden die de opleiding hen biedt. Met het studieplan leren studenten hun eigen ontwikkeling in te vullen, tijdens en na afloop van de opleiding. In het eerste jaar wordt het studieplan formatief beoordeeld door de mentor en een lid van het kernteam. Het studieplan voor het tweede jaar wordt summatief beoordeeld door de mentor en een lid van het kernteam. Een voldoende beoordeeld studieplan (2 EC als onderdeel van Connecting the Dots) is voorwaarde voor het starten van de individuele route in jaar 2. Het schrijven van het studieplan voor het tweede jaar wordt ondersteund middels lessen.

De mentor kan, afhankelijk van de situatie, de student doorverwijzen naar de decaan of de vertrouwenspersoon; ook kan de mentor advies geven over zaken waarbij de examencommissie een rol

speelt (aanvragen van uitstel of vrijstelling, indienen van een klacht over een beoordeling, etc.). Voor studenten met een studiebeperking zijn indien nodig extra begeleiding en ondersteunende voorzieningen beschikbaar.

Voor internationale studenten organiseert het Conservatorium aan het begin van ieder studiejaar in de drie steden introductiedagen. Daar maken studenten kennis met de opleiding, met de Nederlandse cultuur en de steden waarin ArtEZ gevestigd is. Ook is er aandacht voor thema's op het gebied van culturele diversiteit. De Graduate School organiseert met de International Student Circle een platform voor studenten om kennis en ervaring inzake hun eigen praktijk uit te wisselen. Hieraan kunnen zowel internationale als Nederlandse studenten deelnemen.

Via de digitale leeromgeving kunnen studenten onder andere informatie vinden over de inhoud en opzet van de opleiding, de toetsing, de roostering.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan de (studieloopbaan) begeleiding van haar studenten. Deze begeleiding past bij het karakter van de opleiding en de zelfstandigheid die van masterstudenten verwacht kan worden. Indien nodig is er extra ondersteuning beschikbaar voor studenten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Kwaliteitszorg

De commissie stelt vast dat de opleiding een adequaat kwaliteitszorgsysteem heeft en dat er sprake is van kwaliteitsbewustzijn bij de verschillende stakeholders. De opleiding volgt het beleid van de hogeschool en de Graduate School. Er wordt periodiek geëvalueerd; dat vindt zowel formeel als informeel plaats. De commissie stelt vast dat studenten, docenten en werkveld worden gehoord en betrokken bij de verbetering van de opleiding.

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het hogeschoolbrede kwaliteitszorgplan is leidend voor de opleiding. In de visie van de hogeschool wordt kwaliteitszorg gezien als het bevorderen en faciliteren van een permanente dialoog over de kwaliteit van het onderwijs, het onderzoek en de organisatie.

De kwaliteitszorgcyclus van de opleiding krijgt vorm middels gesprekken met de verschillende betrokkenen uit haar netwerk. Het Position Paper van de opleiding en de profielen van afgestudeerden zijn bijvoorbeeld tot stand gekomen in samspraak met het werkveld, de Graduate School en het Conservatorium.

De opleiding maakt in haar kwaliteitszorg gebruik van de pdca cyclus. Met het doorlopen van deze cyclus geeft de opleiding vorm en inhoud aan het gesprek over kwaliteit. De kwaliteitszorg en de kwaliteitscultuur hebben zowel een formeel als een informeel karakter. Er vinden formele en informele overleggen plaats, mondelinge evaluaties en schriftelijke enquêtes. De curriculum wordt jaarlijks geëvalueerd door middel van schriftelijke enquêtes en in gesprekken met studenten. De collectieve onderdelen van het curriculum worden na elk semester geëvalueerd. De opleiding werkt daartoe met een evaluatiekalender.

De opleiding wordt eveneens geëvalueerd middels deelname aan de Nationale Studentenen-

quête (NSE) en aan de Kunstenmonitor. De opleiding ontwikkelt eens in de twee jaar een eigen curriculum-enquête en daarnaast wordt regelmatig een eigen alumni-enquête uitgezet. Deze zal in 2021 weer afgenomen worden zodat de ervaringen met het vernieuwde curriculum geëvalueerd kunnen worden.

De uitkomsten van enquêtes en voorstellen voor vervolgacties of verbeteringen worden besproken met studenten uit de opleidingscommissie en in de kernteams. Op basis daarvan wordt gezamenlijk besproken welke verbeteringen c.q. aanpassingen worden doorgevoerd. De ervaringen van de kernteams en de visie en ambitie van de opleiding worden daarbij meegewogen.

De kwaliteit van het onderwijs is eveneens onderwerp van gesprek in verschillende overleggen zoals die van de examencommissie, met werkveldvertegenwoordigers en het Graduate School overleg. Van formele overleggen (bijvoorbeeld intervisiebijeenkomsten, vergaderingen van de onderzoekbegeleiders, het mentorenteam en de Opleidingscommissie) wordt verslag gedaan.

Docenten stemmen in hun lessen regelmatig met studenten af of alles naar wens verloopt en sturen waar nodig tussentijds bij.

Studenten worden bij kwaliteitszorg betrokken middels de eerder genoemde evaluaties en de opleidingscommissie. De opleidingscommissie adviseert het hoofd van de opleiding over de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijs- en examenregeling. De opleidingscommissie heeft instemmingsrecht en bevestigt de instemming

schriftelijk. Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat de invulling van het nieuwe curriculum is voorgelegd aan en besproken met de opleidingscommissie. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft voelen zich gehoord door de opleiding; hun feedback wordt door de opleiding opgepakt en leidt tot verandering c.q. verbetering.

Inzake de curriculumvernieuwing heeft de opleiding in de afgelopen periode met veel betrokkenen informatie en visies uitgewisseld en gereflecteerd op de inhoud en positie van de opleiding. Onderdeel daarvan was het verhelderen van verantwoordelijkheden, overlegmomenten en het aanscherpen van administratieve processen. Komend jaar is er aandacht voor het evalueren van de implementatie van de vernieuwingen en pilots, de waardering van de studenten hiervan en de ervaringen van de docenten en mentoren. Dit vindt plaats in de diverse overlegstructuren en in multidisciplinaire bijeenkomsten.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding een adequaat kwaliteitssysteem kent. Het hogeschoolbeleid is daarin leidend. Het kwaliteitssysteem omvat verschillende formele en informele instrumenten waarmee het curriculum geëvalueerd wordt. Relevante stakeholders zoals studenten, docenten en werkveld zijn bovendien betrokken bij de kwaliteitszorg.

Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie bovendien vast dat studenten zich gehoord voelen en dat zij een belangrijke rol hebben in het vormgeven van de opleiding en de studierichtingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Toetsing

De opleiding beschikt over een passend toetssysteem. De beoogde leerresultaten c.q. competenties vormen samen met het hogeschoolbrede toetsbeleid de kapstok van dit systeem. De opleiding neemt adequate maatregelen om de validiteit, betrouwbaarheid en intersubjectiviteit van de toetsing te borgen, middels het gebruik van het meer-ogen principe bij alle summatieve toetsen en door steekproefsgewijze controle door de examencommissie. De opleiding kent een goede balans tussen formatieve en summatieve toetsing. De examencommissie heeft een proactieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing en van het eindniveau.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequate systeem van toetsing.

Bevindingen

Het ArtEZ toetsbeleid is leidend voor het toetsbeleid en het toetssysteem van de opleiding. In het hogeschoolbrede toetsbeleid zijn ArtEZ-brede afspraken vastgelegd over de inhoudelijke toetskwaliteit, de toetsorganisatie en de toetsdeskundigheid.

In de visie van de opleiding op toetsing vormen de ontwikkeling van de studenten en de beoordeling van en feedback op hun voortgang een onlosmakelijke eenheid. Toetsen staan volgens de opleiding niet op zichzelf maar zijn integraal onderdeel van het leertraject. Leren en toetsen sluiten wederzijds op elkaar aan. De toetsvormen sluiten aan bij de onderwijsvormen, het profiel van de student en de activiteiten in het werkveld. De verkregen ervaring uit de diverse onderwijsactiviteiten en toetsmomenten en de terugkoppeling die de student daarop vraagt en ontvangt, vormen de opmaat naar een volgende stap in zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.

De student heeft een actieve en verantwoorde rol in de toetsing. Deze rol krijgt onder andere vorm in het formuleren van persoonlijke leerdoelen, het actief vragen van feedback op de eigen ontwikkeling aan peers, docenten, begeleiders en externe experts en het in overleg formuleren van specifieke persoonlijke criteria waarop de student beoordeeld wil worden bij het eindassessment (naast de algemene competenties).

Docenten zijn verantwoordelijk voor het geven van heldere feedback, het coachen en activeren van studenten. Docenten dragen bij aan inzicht in het ontwikkelingsproces, door vooraf helder te zijn over de competenties waar de student naar toe werkt, en door duidelijke feedback te geven aan de student op deze competenties tijdens het leerproces (formatieve toetsmomenten) en bij summatieve toetsmomenten.

De opleiding hanteert formatieve (ontwikkelingsgerichte) toetsen en summatieve (afsluitende) toetsen op basis waarvan EC worden toegekend. Daarmee wil de opleiding stimuleren (en volgen) dat de student de beoogde competenties en zijn persoonlijke leerdoelen daarbinnen behaalt. Toetsen zijn gericht op de persoonlijke en artistieke groei van studenten. Formatieve toetsen worden onder andere ingezet bij portfolio-producten, sommige groepsopdrachten, reflectieopdrachten, workshops en presentaties. Gedurende twee jaar krijgt de student bij lessen, projecten en masterclasses continue feedback, waarmee permanente toetsing en terugkoppeling plaatsvindt. Formatieve toetsen worden beoordeeld door de vakdocenten die het onderwijs verzorgen in de verschillende studieonderdelen. Dit kunnen ook externe docenten zijn die door de masterstudent zijn benaderd om het eigen profiel mede vorm te geven.

Summatieve toetsen hebben de vorm van een portfolioassessment en/of openbare presentatie (concert, voorstelling, performance) en zoveel

mogelijk een holistisch en integraal karakter. Summatieve toetsen worden beoordeeld door een panel dat bestaat uit minimaal twee personen, en wordt voorgezeten door een BKE-gecertificeerde examiner. In panels die eindpresentaties beoordelen is minstens één extern deskundige opgenomen.

De opleiding hanteert als uitgangspunt dat de summatieve toetsen bij presentaties, concerten, performances en voorstellingen in principe openbaar zijn. Studenten worden geacht zich in het openbaar overtuigend te kunnen presenteren. Publieke presentaties zijn volgens de opleiding kritische leermomenten waarbij studenten direct in contact komen met publiek en feedback krijgen van medestudenten en publiek. Ook leren studenten daarbij hun oordeel helder te verwoorden over wat zij van de presentaties van medestudenten vinden en waarom.

In de individuele route van studenten worden, afhankelijk van de studierichting, toetsvormen als portfolio, concert, voorstelling, performance en critical (artistic) reflection ingezet. In de Labs wordt een portfolio gebruikt. Daarin neemt de student fragmenten van presentaties, concerten en voorstellingen, uitwerkingen van opdrachten, uitkomsten van peer review en reflectie op eigen werk en ontwikkeling op. In Connecting the Dots worden opdrachten en zelfreflectie ingezet als toetsvorm. Deze worden beoordeeld middels het studieplan en de projectweek.

Studenten worden geïnformeerd over en voorbereid op de toetsing in de individuele contacten met hun docenten. Daarnaast kunnen zij de toetsbeschrijvingen raadplegen. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft zijn over het algemeen zeer tevreden over de feedback die zij van hun docenten ontvangen.

Examencommissie

ArtEZ kent een centrale examencommissie met drie gemandateerde kamers. De voorzitters van

de kamers vormen samen de centrale examencommissie. De kamers zijn verantwoordelijk voor de bacheloropleidingen. De masteropleidingen vallen direct onder de verantwoordelijkheid van de centrale examencommissie. De centrale examencommissie is verantwoordelijk voor alle procedures zoals verwoord in de onderwijs- en examenregeling. De centrale examencommissie borgt de kwaliteit van de toetsing en het eindniveau en benoemt de examinatoren. De centrale examencommissie rapporteert middels een jaarverslag aan het College van Bestuur over haar werkzaamheden en bevindingen. Ook vindt er maandelijks overleg plaats met het College van Bestuur en periodiek met directies en hoofden van opleidingen

Tijdens de visitatie heeft de commissie met vertegenwoordigers van de examencommissie gesproken. Daarbij is bevestigd dat de examencommissie op verschillende manieren de kwaliteit van de toetsing borgt. De examencommissie benoemt examinatoren, borgt de kwaliteit van de toetsplan en de uitvoering van de toetsing. Dat laatste vindt plaats middels het steekproefsgewijs bezoeken van examens. Daarbij worden ook regelmatig externe deskundigen ingezet. De examencommissie heeft recent een analyse van de cijfers van de afstudeerfase uitgevoerd. Opgemerkt is dat de beoordelingsformulieren van de verschillende studierichtingen gelijkgeschakeld zijn waarbij er tevens een aantal basisvoorwaarden wordt gesteld. De examencommissie heeft ingezet op de basiskwalificatie examinering voor alle examinatoren; doel is dat in september 2021 alle examinatoren BKE gecertificeerd zijn.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Hogeschoolbeleid en de beoogde leerresultaten c.q. competenties zijn hierin leidend. De opleiding kent voldoende waarborgen voor een valide en betrouwbare toetsing en een zo groot mogelijke objectiviteit (intersubjectiviteit), passend bij de

formatieve en summatieve toetsing in kunstonderwijs. Daartoe wordt bij de summatieve toetsing gebruikt gemaakt van het vier-ogen principe.

De examencommissie heeft een actieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing. De examencommissie bezoekt onder andere steekproefsgewijs examens.

De commissie merkt op dat op het diploma benoemde vrijstellingen in Zuid-Europese landen

niet als een voldoende beoordeling gezien worden. Ook worden vrijstellingen niet als een vorm van toetsing gezien. Derhalve wordt de Nederlandse graad niet erkend. Zij raadt de opleiding aan hier een creatieve oplossing voor te vinden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de gevoerde gesprekken en de onderliggende documentatie stelt de commissie vast dat de studenten de beoogde leerresultaten realiseren. De commissie stelt eveneens vast dat de opleiding een adequaat afstudeerproces kent. Alle summatieve toetsen in het tweede jaar worden daarin meegenomen. Dit omvat een eindproductie, een onderzoek en een portfolio. Op basis van de bestudeerde weergaven van het artistieke werk en de bestudeerde afstudeerwerken, concludeert de commissie dat het eindniveau van de opleiding voldoende is. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de afstudeerwerken c.q. theses een vrij klassiek karakter hebben en dat de feedback op de beoordelingsformulieren niet altijd past bij het gegeven cijfer. De gesprekken met studenten en alumni hebben het oordeel van de commissie inzake het eindniveau bevestigd. Zij zijn in staat hun eigen beroepspraktijk vorm te geven.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

Onderzoek

De opleiding wordt afgerond met het afleggen van de laatste summatieve toetsen van de studieonderdelen van het tweede jaar. Onderzoek komt daarbij geïntegreerd aan de orde, zodat praktijk en onderzoek elkaar zoveel mogelijk versterken. Studenten van het huidige tweede jaar kunnen hun onderzoek en artistieke werk nog afzonderlijk van elkaar afronden, al wordt verbinding hier tussen wel gestimuleerd.

Klassieke Muziek / Jazz & Pop Zwolle, Jazz & Pop Arnhem

De Individuele Route van deze studierichtingen wordt in het tweede jaar afgerond met een concert c.q. eindexamen, een interdisciplinaire samenwerking en het individuele onderzoek. Het concert/eindexamen vindt plaats in juni. Het concert wordt beoordeeld door de vakdocent, de coach, de onderzoeksbegeleider, de mentor en een externe specialist. De samenwerking met andere muzikanten wordt beoordeeld gedurende de lessen of middels een presentatie.

De verdediging van het onderzoek vindt plaats in mei. Het onderzoek en de verdediging worden beoordeeld door twee onderzoeksdocenten en indien het onderwerp daarom vraagt een externe deskundige. De afronding van het Lab en Connecting the Dots is benoemd bij standaard 3.

Muziektheater

De Individuele Route van de studierichting Muziektheater wordt in het tweede jaar afgerond met een eindproductie. Onderdeel daarvan is een persoonlijke reflectie op de uitgevoerde eindproductie. Dit wordt beoordeeld door de mentor, het hoofd van de studierichting en een externe deskundige, mede op basis van de input van betrokken interne en externe docenten.

Het Lab wordt afgerond met een collectief programma. Dit collectieve programma wordt gedurende de opleiding, na elk blok, beoordeeld door de mentor en het hoofd van de studierichting. Het onderzoek omvat het derde essay dat studenten schrijven (inclusief reflectie en schriftelijke onderbouwing) dat beoordeeld wordt door twee onderzoeksbegeleiders en indien nodig aangevuld met een externe expert. Studenten ronden dit in het derde blok af, zodat zij zich in het vierde blok kunnen richten op hun eindproductie. Voor de beoordeling van Connecting the Dots wordt verwezen naar standaard 3.

Sound of Innovation

De Individuele Route van de studierichting Sound of Innovation wordt in het tweede jaar afgerond met de realisatie van de geplande activiteiten (inclusief een reflectie en een verantwoording). Dit wordt beoordeeld door de mentor en een interne expert. Het Lab wordt in het tweede jaar beoordeeld middels een portfolio waarin studenten verslag doen van een gezamenlijk onderzoek en de transfer daarvan naar de eigen artistieke praktijk.

Studenten kunnen ook een individueel onderzoek uitvoeren, gekoppeld aan hun eigen artistieke praktijk. De afronding van het Lab en Connecting the Dots is benoemd bij standaard 3.

De studenten waarmee de commissie gesproken heeft, voelen zich goed voorbereid op hun toekomst en verwachten daarin een gevarieerde beroepspraktijk te hebben.

De alumni waarmee de commissie gesproken heeft, hebben over het algemeen een hybride beroepspraktijk. Daarin combineren ze op tournee gaan met hun eigen voorstelling, lesgeven en samenwerken met collega's of participeren in projecten van collega's en dergelijke.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleiding een adequaat afstudeerproces heeft ingericht. Het eindniveau wordt bepaald middels de laatste summatieve toetsen van het tweede jaar. Daarin zijn de eerder benoemde studieonderdelen (Individuele Route, Labs en Connecting the Dots) zichtbaar. Dit omvat in ieder geval een concert/voorstelling en een praktijkgericht onderzoek. Bij de beoordeling van deze verschillende onderdelen zijn meerdere examinatoren betrokken.

Om zich een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie dossiers van vijftien afgestudeerden bestudeerd, bestaande uit afstudeerwerk en de weerslag van het artistieke werk. Deze dossiers zijn in het oude curriculum tot stand gekomen. Op basis hiervan concludeert de commissie dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten en eindniveau realiseren. De commissie kan zich bovendien vinden in de door de opleiding gegeven kwalitatieve beoordelingen. De commissie vindt het positief dat in het nieuwe curriculum onderzoek en artistieke praktijk met elkaar verbonden worden. In de bestudeerde afstudeerdossiers (van het oude curriculum) was dit nog niet altijd zichtbaar.

Het is de commissie opgevallen dat de afstudeerwerken c.q. theses een vrij klassiek karakter hebben. Tijdens de visitatie is daarover opgemerkt dat dit in het huidige curriculum zal veranderen, en dat er meer ruimte ontstaat voor andere vormen van afstudeerwerk. Ook is het de commissie opgevallen dat bij de beoordeling in de regel vier examinatoren betrokken zijn. En dat de feedback op de beoordelingsformulieren niet altijd past bij het gegeven cijfer. Tijdens de visitatie is opgemerkt dat de examencommissie dit ook geconstateerd heeft en dat beoordelingsformulieren gecontroleerd worden door de ambtelijke secretaris en indien nodig teruggegeven worden aan de examinator om dit te verbeteren.

De commissie ziet een ontwikkeling in de vormen van onderzoek, bijvoorbeeld in de essays die studenten Muziektheater schrijven. De commissie ondersteunt dit en daagt de opleiding uit te onderzoeken welke andere mogelijkheden er zijn voor studenten om hun werk te contextualiseren en studenten daarin vervolgens ook te faciliteren.

De commissie merkt op dat het werk dat eerste en tweedejaarsstudenten en alumni tijdens de visitatie gepresenteerd hebben, aansluit bij de nieuwe doelstellingen en visie van de verschillende studierichtingen. Ook waren daarin het verschillende karakter van de studierichtingen en verschillende interdisciplinaire samenwerkingen duidelijk zichtbaar.

Op basis van de gevoerde gesprekken met studenten en alumni stelt de commissie vast dat alumni in staat zijn hun weg in het werkveld te vinden. Dit is bevestigd door de voorbeelden van alumni en hun artistieke praktijken in de zelfevaluatie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Bijlagen

Bijlage 1. Visitatiecommissie

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
ir. R.S. Kloosterman	René Kloosterman zit met regelmaat visitaties voor
D. (Dimitrios) Andrikopoulos PhD	De heer Andrikopoulos is directeur van de Compositiecurus van het Escola Superior de Música e Artes do Espetáculo, Instituto Politécnico do Porto (ESMAE-IPP) in Portugal.
drs. D. Rijken	De heer Rijken is directeur van STEIM, een laboratorium voor artistieke research in elektronische live performance en geluidskunst. Tevens is hij lector Informatie, Technologie en Samenleving aan De Haagse Hogeschool.
drs. C.E. Thunnissen	Caecilia Thunnissen is artistiek directeur van Oorkaan, en organiseert daarmee concerten en opera's
V. van der Burg MA	Vera van der Burg studeerde M Design aan de Design Academy Eindhoven, zij rondde deze opleiding eind 2019 af.

De commissie werd ondersteund door drs. Titia Busing, secretaris.

Bijlage 2. Programma visitatie

Maandag 25 november 2019

ArtEZ Conservatorium, Van Essengaarde 10 Enschede

*11u30-13u30 Officiële ontvangst, vooroverleg en lunch Visitatiecommissie

*13u30-14u30 Gesprek met Management

*14u30-15u00 Gesprek met Centrale Examencommissie

*15u30-17u00 Studierichting The Sound of Innovation Enschede

*17u00 Afstemmingsoverleg visitatiecommissie met Juul Diteweg en Annemarie Reitsma.

Dinsdag 26 november 2019

ArtEZ Conservatorium, Aan de Stadsmuur 88 Zwolle

*08u45 – 09u00 Aankomst visitatiecommissie

*09u00-09u25 Open spreekuur (geen aanmeldingen)

*9u30-11u00 Studierichting Klassiek / Jazz & Pop Zwolle

*11u15-12u45 Studierichting Muziektheater Arnhem

*12u45-13u45 lunchpauze

*13u45–15u15 Studierichting Jazz & Pop Arnhem

*15u15-16u45 Interne nabespreking visitatiecommissie

*16u45 Openbare mondelinge terugkoppeling door de visitatiecommissie

Bijlage 3. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie
- Graduate school vision
- ArtEZ Research Manifesto
- Beroepsprofiel en opleidingen profiel
- Curriculum descriptions
- Docenten overzicht
- OER
- Huisvestingsplan
- ArtEZ student-staff participation
- NSE resultaten
- Kunstenmonitor
- Toetsbeleid ArtEZ
- Afstudeerwerk (opnames en theses) van 15 afgestudeerden (2018-2019)

AeQui